

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 41

Заснований в 1996 році

Рівне – 2008

ББК 74.20

О - 59

УДК: 159: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 41. — Рівне: РДГУ, 2008. — 217 с.

Збірник наукових праць містить статті які відображають теоретичні та практичні аспекти найважливіших проблем психологічної допомоги особистості.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, вихователів, практичних працівників освіти, керівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний секретар) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробійов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павлютенков Євген Михайлович – доктор педагогічних наук, професор (Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти);

Пасічник Ігор Демидович – доктор психологічних наук, професор (Національний університет “Острозька Академія”);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Савчин Мирослав Васильович – доктор психологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);

Терещук Григорій Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 3 від 31. 10. 2008 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 08 — 7.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2008

***Резюме.** В статье рассматривается влияние механизмов психологической защиты как специфической функции, которая снимает психологический дискомфорт, на стратегию поведения студентов в конфликтных ситуациях. Определяются некоторые стратегии поведения в конфликте и реакции в виде психологической защиты.*

***Summary.** Influence of factors of psychological protection as a special function putting off psychological discomfort to the students' strategy of behavior in conflict situations is considered in this article. Some strategies of behavior in a conflict and reaction as psychological protection are determined.*

УДК 159.923.2-053.67

О.М. ЛИСЯК

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЦІННІСНО-СМИСЛОВОЇ СФЕРИ ОСОБИСТОСТІ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

***Резюме.** У статті розглянуто проблему розвитку ціннісно-смыслової сфери особистості під час одного з найбільш вирішальних етапів життя людини — у юнацькому віці*

***Ключові слова:** цінності, ціннісні орієнтації, ціннісно-смыслова сфера особистості, юнацький вік*

У наш час відбуваються кардинальні зміни в політичній, економічній, духовній сферах нашого суспільства, що веде за собою радикальні зміни у психології, ціннісних орієнтаціях і вчинках людей.

Великого значення набувають такі соціальні цінності, як гуманізм, гуманність, свобода людини, її всебічний розвиток та вдосконалення здібностей, справедливість, гідність, колективізм, демократія, відкритість, прозорість інформації. Відбувається гуманітаризація усіх галузей.

Проблема співвідношення зовнішніх і внутрішніх детермінант розвитку ціннісно-смыслової сфери психіки особистості належить до тих питань психології, які вимагають глибокого і всебічного вивчення, а особливо, якщо йдеться про юнацький вік — вік входження у доросле життя та найбільш інтенсивного формування ціннісних орієнтацій.

Тому, об'єктом нашого дослідження виступатиме ціннісно-смыслова сфера особистості юнаків.

Предметом дослідження є психологічні особливості і детермінанти ціннісно-смыслової сфери особистості в юнацькому віці.

Мета дослідження полягає у виявленні провідних тенденцій динаміки ціннісних орієнтацій під час зміни статусу в юнацькому віці.

Незважаючи на те, що ця проблема досліджувалася тривалий час філософією, соціологією та психологією, вона не втратила своєї актуальності, про що свідчать постійні дискусії на сторінках видань різноманітного спрямування. Гострота, якої ціннісна проблематика набула останнім часом, лише підкреслила необхідність розробки більш конструктивного підходу до її розв'язання і створення для неї надійної науково обгрунтованої фактологічної бази.

Актуальність дослідження ціннісних орієнтацій молоді обумовила появу цілого ряду робіт, присвячених різним аспектам цієї проблеми. В соціально-психологічних і психолого-педагогічних дослідженнях вивчаються структура і динаміка ціннісних орієнтацій особистості в юнацькому віці, роль ціннісних орієнтацій в механізмі соціальної регуляції поведінки, взаємозв'язки ціннісних орієнтацій з індивідуально-типологічними і характерологічними особливостями особистості, з професійною спрямованістю і т.д. Досліджується специфічна роль змісту життєво-смыслових і структурно-динамічних характеристик системи ціннісних орієнтацій особистості в їх зв'язку з особливостями особистості і факторами соціалізації в юнацькому віці.

В цей період особистість піднімається на інший рівень самоорганізації та самовияву у складній і динамічній системі взаємозв'язків із навколишньою дійсністю, передусім із референтною групою. Ідентифікація з цією групою постає, як відомо, суттєвою передумовою професійного і особистісного розвитку юнака, побудови системи його ціннісних орієнтацій як особливої форми реалізації ставлення особистості до власного "Я" і оточуючого світу.

Характерною рисою молодшого юнацького віку, або ранньої юності є формування життєвих планів. Життєвий план виникає, з одного боку, в результаті узагальнення цілей, які ставить перед собою особистість, як наслідок побудови "піраміди" її мотивів, становлення стійкого ядра ціннісних орієнтацій, які підкоряють собі особисті, перехідні прагнення. З іншого боку - це ситуації зіткнення з протилежними поглядами, думками.

Інтенсивне формування системи ціннісних орієнтацій здійснює вплив на становлення характеру та особистості в цілому. Це пов'язано з появою на даному віковому етапі необхідних для формування ціннісних орієнтацій передумов: оволодіння понятійним мисленням, накопичення достатнього морального досвіду, посідання певного соціального положення [2].

Також формування ціннісних орієнтацій старшокласників тісно пов'язане з самооцінкою, уявленнями індивіда про власну цінність, виробленням "Я-концепції", яку К.Роджерс трактував як "складну, структуровану картину, що існує в свідомості індивіда і містить як власне "Я", так і відносини, позитивні і негативні цінності, пов'язані зі ставленням до себе" [6].

Віковою особливістю, яка впливає на формування ціннісних орієнтацій старшокласників є те, що юнацький вік - період завершення фізичного і статевого дозрівання.

У когнітивному аспекті особливості розумового розвитку старшокласників полягають у формуванні індивідуального стилю розумової діяльності, мислення, за якими стоять різні шляхи здобуття, накопичення, переробки та використання інформації.

У ранній юності розвиваються вольові якості особистості, збагачується емоційна сфера, підвищується емоційна чутливість особистості. Старшокласники виявляють найвищий у порівнянні з іншими віковими групами рівень тривожності у всіх сферах спілкування.

Результати багатьох досліджень засвідчують, що на вибір ціннісних орієнтацій значний вплив чинять, перш за все, батьки, а за умови їх відсутності - педагоги, однолітки, засоби масової інформації.

Психологічними передумовами формування, розвитку і динаміки ціннісних орієнтацій старшокласників виступають: формування їхньої спрямованості, зміни світосприймання, самосвідомість, життєві плани, уявлення про ідеал, важливу роль у цьому процесі відіграють батьки, друзі, вчителі, засоби масової інформації.

У формуванні соціальних життєвих позицій студентів велика роль належить інформації. Сприймання інформації студентом - частина процесу формування його ціннісних орієнтацій. І чим більше інформація є актуальною, містить нове і особистісно-значуще, тим більше вона допомагає студенту активно підтримувати психологічний зв'язок із соціальним оточенням, відчутти причетність до дійсності. Активне сприймання соціально значимої інформації дозволяє деяким студентам виступати лідерами в судженнях та оцінках, що розглядається в студентському середовищі як престижна цінність.

Сучасні дослідження підтверджують той факт, що проблемі діагностики та розвитку духовних ціннісних орієнтацій юнаків у навчальних закладах приділяється недостатньо уваги. Тому, одним з основних завдань психологічної служби повинно бути створення соціально-психологічних умов для розвитку особистості, зокрема її духовного світу.

Отже, молоді люди, що вступають сьогодні у доросле життя, відчувають на собі усі складнощі формування чітких життєвих орієнтирів, які спираються на внутрішньоузгоджену і структуровану систему цінностей. Вони відчувають себе особистістю і прагнуть максимальної самореалізації. Проте існують і деякі суперечності в ціннісно-смісловій сфері молодих людей, що є ознакою існування у свідомості молоді конфлікту між бажаним і реальним світом. Відчуваючи в собі значний внутрішній потенціал, молоді люди водночас низько оцінюють можливості суспільства, які б сприяли їхній самореалізації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Іванцев Н.І. Динаміка ціннісних орієнтацій студентської молоді протягом професійної підготовки. – К., 2001.
2. Кирилова Н.А. Ценностные ориентации в структуре интегральной индивидуальности старших школьников // Вопросы психологии. - 2000. - № 4.
3. Ковалев А.Г. Психология личности. - М., 1969.
4. Любен Н. Десев. Некоторые социально-психические особенности школьников юношеского возраста // Вопросы психологии. - 1973. - № 2.
5. Мистецтво життєтворчості особистості. Наук.-метод. посібник у 2-х част. / Ред. Доній В.М. та ін. - К., 1997.
6. Морально-духовний розвиток особистості в сучасних умовах : Зб. наук. праць. – К., 2000.
7. Научитель О.Д. Ценностные ориентации студентов : психологические факторы формирования, развития, трансформации. - Х., 1999.
8. Помиткін Е.О. Проблема розвитку та діагностики духовних ціннісних орієнтацій у старшокласників // Практична психологія та соціальна робота. – 1998. - № 10.

Резюме. Стаття посвячена дослідженню особливостей формування ціннісних орієнтацій особистості в юнацькому віці, обґрунтуванню місця та ролі ціннісних орієнтацій в структурі особистості, статусно-ієрархічній системі цінностей молоді в період реформування соціально-економічних відносин, соціальної та індивідуально-особистісної обумовленості змін у структурі ціннісно-смісловій сфері особистості в юнацькому віці.

Summary. The article is devoted to the problem of investigation of the system of Value Orientation of youth: the place and role of Value Orientation in the personality structure, status-hierarchical system of values of youth in the period of reforming of social-economic relations, social and individual reasons of changing value-sense sphere of young people. The year of studies, speciality, age and demographic factors influence the content and level of integration of value orientation.

УДК 15:616.89-008.454-055.2

Є.В. ЛОНСЬКА

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОКОРЕКЦІЇ ДЕПРЕСИВНИХ СТАНІВ

Резюме. Статтю присвячено проблемі так званих «малих» депресій, або субдепресій. Розглядаються особливості групової роботи з жінками, що продукують субдепресивну симптоматику. Пропонується також методика групової роботи з жінками, що страждають від домашнього насильства.

Ключові слова: депресія, субдепресія, когнітивна модель депресії, групова робота.

В наш час депресію називають хворобою розвинутого суспільства. Причому, згідно з даними Всесвітньої Організації Охорони Здоров'я, до 2020 року велика (клінічна) депресія може стати другою за значимістю причиною непрацездатності людей в світі. Зростання епідеміології депресії спеціалісти часто пов'язують з високим темпом життя сучасної людини, з підвищеною стресогенністю оточуючого середовища. Для того, щоб вижити і стати успішним, сучасному мешканцю мегаполіса необхідно подолати значно більше перепон та відповідати значно вищим нормам, ніж 15 років тому. Звертаючись до нашого повсякденного життя, не можна не зазначити нестабільність сучасного суспільства та політичної ситуації. Всі зазначені фактори лягають важким тягарем на плечі звичайних людей, викликаючи постійне невдоволення собою. Це змушує людей важко переживати свої проблеми та невдачі, заважає їм звертатись за емоційною підтримкою, і, врешті-решт, засуджує на самотність.

Така депресія досить добре вивчена в психіатрії і знаходиться повністю в компетенції медиків. Таким чином, депресія – це, перш за все, медичний діагноз, симптом конкретного психологічного неблагополуччя.

В сучасній немедичній психотерапії більш прийнято говорити про субдепресію – певний стан, коли людина ще прагне психологічної допомоги та здатна по неї звернутись.

Власне кажучи, майже кожна людина відчувала на собі стан, який можна назвати депресією – знижений настрій та активність на фоні якого-небудь психотравмуючого впливу. Головною відмінністю стану субдепресії від великої депресії є відсутність повної депресивної тріади. Тобто, індивід, що продукує депресивну симптоматику, зазвичай, ззовні не відрізняється від себе «не хворого» - він ходить на роботу, займається рутинними хатніми справами, зустрічається з друзями.

З М І С Т

<i>Від редакції</i>	3
Булах І.С. Теоретичні засади обґрунтування вихідних положень психологічної допомоги в процесі особистісного зростання підлітка.....	4
Ковалевич В.В. Психосоціальне формування екзистенціальних перспектив личности в контексті консолідації общества.....	8
Максимова Н.Ю. Психологічний супровід як засіб корекції поведінки соціально дезадаптованих підлітків.....	11
Павелків Р.В. Шляхи оптимізації психологічної адаптації та навчальної успішності студентів-першокурсників у контексті діяльності психологічної служби ВНЗ.....	15
Шевченко Н.Ф. Теорія і практика психологічної допомоги хворим.....	18
Литвиненко С.А., Ямницький В.М. Ігрова терапія як засіб психологічної допомоги.....	21
Артемова О.І. Важливі аспекти психолого-педагогічного супроводу навчально-виховного процесу сучасної школи.....	24
Безлюдна В.І., Корчакова Н.В. Психологічне сприяння розвитку творчого потенціалу старшокласників.....	26
Белікова Н.О. Формування готовності майбутнього фахівця з фізичної реабілітації до здоров'язберігаючої діяльності.....	28
Бабак К.В. Психологічний супровід особистісно-професійного розвитку студентів.....	31
Воробійов А.М. Культурницька індивідність української психіки у контексті світовідчуження.....	33
Вронська В.М. Проблеми психологічної підготовки старших медичних сестер дошкільних навчальних закладів в інституті післядипломної педагогічної освіти.....	36
Галян О.І. Психологічні аспекти включеності юнаків у процес виховання.....	39
Герасіна С.В. Теоретичні засади психологічної допомоги учням ПТНЗ у формуванні їх готовності до професійної самореалізації.....	42
Главінська О.Д. Зміст психологічного супроводу для розвитку молодшого школяра.....	46
Дем'янюк О.Б. Сучасні технології трансперсональної психології.....	48
Дідик Н.М. Теоретичні і практичні основи психодіагностики особистісної зрілості студентів напрямку "Психологія".....	50
Дружиніна І.А. Тренінг професійної ідентичності в системі підготовки практичних психологів.....	52
Дудар О.В. Особливості розвитку емоційного відгукування старшокласників.....	55
Іванюк І.Я. Сім'я з „особливою” дитиною та її емоційні установки.....	58
Івашкевич Е.З. Особливості використання психотехнік з метою проведення реабілітаційної роботи зі школярами з особистісними розладами.....	61
Карєпова Е. В. Архетипічні паттерни поведінки як основа формування життєвого сценарію.....	65
Карковська Р.І. Психологічна підтримка агресивних абонентів в телефонному консультуванні.....	70
Кириченко Н.А. Психологічні особливості постановки та досягнення мети особистістю.....	72
Климишин О.І. Християнсько-орієнтований зміст психологічної допомоги невиліковно хворим людям.....	75
Когутяк Н.М. Гуманістичний підхід у дослідженні проблеми віктимності особистості.....	79
Козловська Е.В. Гармонійні стосунки в сім'ї як фактор особистісного зростання.....	82
Колісник О.П. Медитація як стержень будь-якої духовної практики та як засіб радикальної психологічної самопомоги.....	86
Корнієнко О.В. Психодіагностика особливостей психосоматичного здоров'я студентської молоді.....	91
Косарева О.І. Корекція особистісного розвитку дошкільника.....	96
Кочубейник О.М. "Що означає бути собою?": кризова природа запитання.....	98
Кулаков Р.С. Психологічна допомога в організації професійного самовизначення старшокласників.....	101
Кухар С.Ю. Вплив механізмів психологічного захисту на стратегію поведінки студентів у конфліктних ситуаціях.....	104
Лисяк О.М. Психологічні особливості ціннісно-смісловної сфери особистості в юнацькому віці.....	107
Лонська Є.В. Особливості психокорекції депресивного стану жінок, що страждають від домашнього насильства.....	109
Мазяр В.М. Психологічні засоби релаксації школярів з депресивним станом.....	111
Максимов М.В. Роль музики у вирішенні проблем психологічної допомоги особистості.....	114
Мельник І.Я. Психологічні засади проблеми адаптації особистості.....	117
Мельник Ж.В. Вплив особистості сімейної історії психолога та психотерапевта на його роботу.....	119
Мешко Г.М. Емоційне вигорання педагога як показник стану його професійного здоров'я.....	121
Михальська С.А. Особливості організації корекційної роботи з комунікативно-мовленнєвого розвитку дошкільників.....	125
Михальчук Н.О. Діалогічна взаємодія школярів з іншомовним текстом в детермінації становлення їх суб'єктності.....	127
Осьмак Л.П. Змістовно-хронологічні особливості життєвої перспективи старшокласників.....	133
Павелків В.Р. Продуктивне розвивальне середовище як засіб формування позитивних стосунків підлітків з однокласниками.....	135
Пастушенко Л.А. Тренінг розвитку особистісно-значимого досвіду майбутніх практичних психологів.....	138
Перелигіна Л.А., Приходько Ю.О. Профілактика станів психоемоційної напруги у працівників системи МНС України.....	141
Пивоварчук Т.О. Основні чинники формування комунікативних умінь.....	143
Попіль М.І. Актуалізація особистісних якостей як чинник ефективності професійної діяльності медсестер.....	145
Пюра О.С. Особливості впливу комп'ютерних ігор на вияв агресивної поведінки у дітей підліткового віку.....	148
Репецька Т.Л. Психологічна допомога особам з суїцидальними намірами.....	151
Реуцький М.В. Психотерапевтична метафора у сучасному кінематографі (з досвіду впровадження програми «Психодраматичний кіносеминар»).....	153
Рикун А.А. Характеристика причин виникнення та основних стадій конфлікту.....	156
Романюк В.Л. Концепція якості життя та проблеми ортобіозу особистості.....	159
Романюк Л.В. Проблеми самооцінки і корекції функціональних станів особистості в умовах середньої школи.....	161
Рудюк О.В. Організація дослідження особистісно-смісловної детермінації переживання професійних криз у безробітних.....	162

Рудь Г.В. Особливості усвідомлення цінності власної особистості у юнацькому віці	166
Рябой Є.М. Психодинамічна психотерапія як засіб надання психологічної допомоги хворим на гіпертонію: спроба теоретичного обґрунтування	168
Славіна Н.С. Розвиток емоційної сфери та вольових якостей дитини, як умова готовності до школи.....	170
Смалько М.Ф. Психологічна допомога особистості у професійній підготовці музиканта.....	172
Сокол І.А. Можливі аспекти психологічної допомоги у вирішенні завдань формування українського національного характеру старшокласників	175
Ставицька О.Г. Психологічні особливості продукування фонаційних компонентів невербальної комунікації	178
Скотна Н.С., Стець В.І. Ідентичність як необхідна складова та критерій психічного здоров'я.....	181
Турченко О.Ф. «Психодинамічна група» як фактор покращення процесу формування професійної самоідентифікації у студентів-психологів у вузі	184
Фрідріх А.В. Психолого-педагогічна проблема самовдосконалення особистості майбутнього педагога	188
Хворост М.Ю., Колесніченко О.С., Побідаш А.Ю. Психологічні особливості поведінки людей в екстремальних умовах та дії працівників мнс по наданню допомоги психічно постраждалим.....	190
Хомич Г.О., Руденко І.А. Психологічна допомога дітям, котрі перебувають в умовах тривалої деривації.....	192
Хомич І.С. Психологічна сутність уявлень дітей молодшого шкільного віку про відповідність власної поведінки нормам моралі.....	195
Хупавцева Н.О. Діалогічний підхід в освіті як необхідна складова розвитку суб'єктності школярів	198
Чорний М.М. Створення сприятливого мікроклімату в учнівському колективі як засіб психологічного супроводу у діяльності класного керівника.....	201
Чуйко О.В., Дунаєвська Ю.Е. Особливості працевлаштування випускників школи – інтернату для дітей, які потребують корекції розумового розвитку.....	204
Шиколенко Т.І. Психологічний супровід розвитку особистості та її образу «я» в дошкільному та молодшому шкільному віці	208
Яцюк Н.О. Розвиток рефлексивної культури в процесі фахової підготовки психологів.....	210
Відомості про авторів	213

Наукове видання

ОБНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 41

Заснований у 1996 р.

Редактор збірника Воробйов А.М.

Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.

Технічний редактор Кравчук В.Ю.

Комп'ютерна верстка Хильчук Т.К.

Здано до набору 25.10.2008 р. Підписано до друку 3.11.2008 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 33,25. Замовлення № 58/1 Наклад 300.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і
трудової підготовки (к. 98, тел. 22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

О – 59 **Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 41. — Рівне: РДГУ, 2008. — 217 с.**

ISBN 966 — 7281 — 08 — 7.

Збірник наукових праць містить статті які відображають теоретичні та практичні аспекти найважливіших проблем психологічної допомоги особистості.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, вихователів, практичних працівників освіти, керівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 159: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ББК 74.20